



**SÁMIRÁĐĐI**  
SAMERÁDET  
SAAMELAISNEUVOSTO  
SÁMI COUNCIL  
SÁMI COUNCIL

Arbeids- og inkluderingsdepartementet  
Vedlegg -1  
S.nr. 2006 00 205 - 17

12.06.2006 OHCEJOHKA

Dnr. 69/2006

Ark. Máhppa 2006

Deres ref. 200600205-/GUH

Det kongelige arbeids – og inkluderingsdepartementet  
Att. Máret Guhttor  
P.B. 8019 Dep  
0030 OSLO  
Norge

*Dát cealkámus lea jorgaluvvon maid sámegillii.*

### **SAMERÁDETS UTTALELSE TIL UTKASTET TIL NORDISK SAMEKONVENSJON**

Samerádet godkjente enstemmig Nordisk samekonvensjon på sitt møte i Umeå 10.-11. mars 2006.

Samerádet vil uttrykke sin anerkjennelse av initiativet fra regjeringene i Finland, Norge og Sverige til å få utredet og utformet forslag til en nordisk Samekonvensjon. Dette er en oppfølging av arbeidet innen Samerádet over de siste 20 år hvor nettopp en slik konvensjon har vært en av hovedmålene. Samerádet vil likeledes uttrykke sin takknemlighet overfor ekspertgruppens medlemmer og lederen Carsten Smith som har gjort et grundig og godt arbeid med konvensjonsutkastet og utredningene om utkastets grunnlag.

En ny samekonvensjon vil være et historisk skritt i utviklingen av vernet av det samiske folket som Lappekodisillen av 1751 la opp til og en bekreftelse av at de nordiske land vil leve opp til de forpliktsler de tok på seg da de delte det samiske folkets terrotorium mellom seg i 1751 og 1826.

I store trekk er Samerádet tilfreds med utkastet. Rádet innser at utkastet representerer et kompromiss mellom mange hensyn som skriver seg fra det faktum at forholdene i de tre landene er ulike på mange områder. Men utkastet er et så viktig skritt fremover at den vil kunne legge et grunnlag for en positiv utvikling i årene som kommer. Den vil også være et godt eksempel for mange andre stater hvor urfolk har sine tradisjonelle områder innen flere staters territorium.

Samerádet har disse merknader til de enkelte artikler i utkastet:

#### **Art. 3**

Samerádet er tilfreds med at prinsippet om samenes rett til selvbestemmelse uttrykkelig slås fast i denne artikkelen. Rádet forventer ikke at konvensjonensutkastet i nåværende form i detaljene ideelt beskriver selvbestemmelse for det samiske folket i tråd med de prinsipper som er under utvikling innen internasjonal rett. Denne prosessen er imidlertid dynamisk og vi vil derfor i denne omgang avholde oss fra forsøk på ytterligere presiseringer av detaljene.

#### **Art. 8**

Det er helt avgjørende at konvensjonen ikke begrenser de rettigheter som samer har etter andre konvensjoner og rettskilder. Her er særlig ILOs konvensjon 169 om urfolk (ILO-169) viktig siden bare Norge har ratifisert den. Artikkene 14 og 15 i denne konvensjonen har spilt en sentral rolle i utviklingen av urfolkenes landrettigheter. Det er en minstestandard for Norge som

konvensjonspart. I den grad kravet i det foreliggende utkastet skulle ligge lavere enn i ILO-169, kan det tenkes at regjeringene i Sverige og Finland vil legge seg på en lavere standard enn ILO-169. Det vil derfor være ønskelig at disse to regjeringene i forbindelse med ratifisering av den nordiske konvensjonen, uttrykkelig erklærer at de vil fortsette arbeidet med å legge til rette for at ILO-169 kan ratifiseres.

#### **Art. 18**

Forholdet til statenes nasjonalforsamlinger bør holdes åpen på en slik måte at samenes representanter skal kunne inngå i dem om sametingene skulle ønske å få til en slik ordning.

#### **Art. 19**

Denne artikkelen skal ikke være til hinder for at Samerådet fortsatt deltar i møter og samarbeid av mellomstatlig karakter der Samerådet allerede har etablert en slik posisjon, f. eks. i Arktisk Råd. Det skal naturligvis være mulig å avtale med sametingene hvordan den samiske representasjonen ivaretas i hvert tilfelle. Samerådet vil selvsagt fortsatt opptre som en NGO i internasjonalt arbeid. Det er nødvendig at regjeringene er inneforstått med at den samiske representasjon kan skje på flere nivåer og at det ene ikke skal utelukke det andre.

Forøverig har det lenge vært et behov for en avklaring mellom regjeringene og sametingene hvordan den samiske representasjonen skal skje i mellomstatlige forhold og vi ser derfor på denne artikkelen som en formell stadfesting av at sametingene kan opptre uavhengig og ubundet av regjeringene i slike forbindelser.

#### **Art. 24**

Annet ledd i denne artikkelen har et noe snevert perspektiv. Det bør være et siktemål å utvikle bruken av samisk språk innen alle domener av samfunnslivet, ikke bare i domstoler og i kontakter med myndigheter.

#### **Art. 26**

Vi er enige i de prinsipper som uttrykkes i første og andre ledd. Bestemmelsen i tredje ledd er derimot altfor vag. I Finland har samene formelt kulturelt autonomi. Innen rammen av den selvbestemmelse som etterstrebes i alle tre land burde det slås fast at sametingene skal fastsette læreplanene for den samiske utdanningen, og i alle fall på grunnskoletrinnet. Det skulle kunne skje innen rammen av en minstestandard fastsatt av regjeringene. Nettopp undervisning i grunnskolen er en så viktig forutsetning for den samiske kulturens bevaring og utvikling at den bør samene selv ha hånd om.

Høgere utdanning er ikke nevnt i artikkelen. Det er en klar mangel. Det samiske folket må ha en rett til å etablere og å opprettholde undervisningssystemer på alle nivåer.

#### **Art. 27**

Intensjonene i denne artikkelen er gode. Men utformingen er altfor lite forpliktende. Det bør klart fremgå at samene har rett til de ressurser som er nødvendige for å initiere og prioritere forskning som tjener de formål som er nevnt i art. 1 i utkastet. Samisk forskning må kunne omfatte forskning omkring hvilke som helst spørsmål. Kunnskapsbehovet i det samiske samfunn skal i prinsippet ikke begrenses til forhold bare i samfunnet selv, men skal kunne omfatte hvilke spørsmål som helst også utenfor det samiske samfunnet. Artikkelen må legge til rette for at den fellessamiske forskningen skal kunne styrkes økonomisk og institusjonelt. For tiden er nettopp denne delen av samisk forskning på retrett, i det Nordisk Samisk Institutt, som har spilt en hovedrolle på dette feltet, er i ferd med å smelte sammen med en nasjonal institusjon.

#### **Art. 34-36**

Samerådet tar uttrykkelig forbehold om at disse artiklene må tolkes slik at de ikke svekker den rett samer har etter andre nasjonale og internasjonale rettsregler. I Norge må ILO-169 fremheves som minstestandard.

#### **Art. 37**

Bestemmelsen i denne artikkelen må ta hensyn til at den samiske retten i de fleste tilfeller er kollektiv. I mange tilfeller må ressursene sies å tilhøre det samiske folket. Det er derfor noe forenklet å slå fast at den som utvinner ressurser, bare skal ha en forpliktelse overfor "de samer som tradisjonelt har brukt og fortsatt bruker det aktuelle området". Den som for tiden bruker et område, kan ikke i alle tilfeller disponere den med samme rett som det samiske folket som eier, jf. Sametinget i Norges uttalelse om retten til Náránas-området. Det finnes også områder som må antas å tilhøre det samiske folket selv om det for øyeblikket ikke er noen samer som utnytter det. Også i slike tilfeller har den som utvinner ressursene, en forpliktelse overfor det samiske folket. Her må alle muligheter holdes åpne, nemlig for at enkelt-samer kan ha ulike rettigheter, alt fra bruksrettigheter til eierrettigheter, og artikkelen må utformes i tråd med det. Enklest kan det gjøres med følgende tilføyelse etter første ledd (etter "... det aktuelle området"): "eller i forhold til Sametinget." Hensikten er at eventuell erstatning til det samiske kollektiv betales den Sametinget bestemmer i de tilfeller man ikke kan avgrense eller identifisere enkeltpersoner, siidaer eller andre grupper som berørte.

#### **Art. 38**

De forhold som omhandles av denne artikkel, er for tiden under utredning i Norge. Det er viktig for Samerådet å påpeke at fiske for store deler av den samiske befolkning er det grunnlaget kulturen er bygget på og at den derfor må vernes. Dessuten har samer opparbeidet seg en rett gjennom bruk i lang tid. Artikkelens endelige utforming må skje på grunnlag av de behov den samiske befolkningen i Norge vil ha for sikring av sine rettigheter til fjorder og kystfarvann.

#### **Art. 47**

I mange tilfeller er det nødvendig å opprette felles institusjoner for å oppnå de mål som er nevnt i de enkelte artikler (bl. a. gjelder det forskning). Vi foreslår derfor at denne artikkelen tilføyes denne setning:

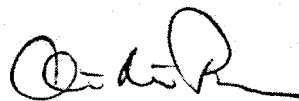
*"Nødvendige felles institusjoner og/eller organer skal opprettes når dette anses formålstjenlig for å virkeliggjøre målene i denne konvensjonen."*

Samerådet anbefaler at denne konvensjon ratifiseres av regjeringene i Finland, Norge og Sverige så snart som mulig med de små justeringer vi har foreslått.

SÁMIRÁÐÐI/SAMEÅDET

Sign.  
Aleksander Kobelev  
Samerådets leder



  
Outi Maria Paadar  
General sekretær

## Dautovic Jasna

---

**Fra:** Outi Maria Paadar [omp@saamicouncil.net]

**Sendt:** 12. juni 2006 13:24

**Til:** Postmottak AID

**Kopi:** Lauveng Hanne; Guhttor Máret Alehtta

**Emne:** Høringsfrist 15.06.2006 - Gulaskuddan Davviriikkalas sámekonvensuvdna (/Instilling om en Nordisk samekonvensjon)

Gonagaslaš bargo- ja searvádahttindepartemeanta  
Att. Máret Guhttor  
P.B. 8019 Dep  
0030 OSLO  
Norge

Din čuj. 200600205-/GUH

Vedlagt SÁMIRÁÐI CEALKÁMUŠ DAVVIRIIKALAŠ SÁMEKONVENŠUVNNA ÁRVALUSSII (/SAMERÁDETS  
UTTALELSE TIL UTKASTET TIL NORDISK SAMEKONVENSIJON). Dát maid bohta dábalaš boastta mielde  
dega áibbas dábalaš reive./Kommer også med vanlig post som helt vanlig brev.

Ustillaš dearvvuodaiguin - Ystävällisin terveisin  
Med venlig hilsen - Kindest regards

Outi Maria Paadar  
omp@saamicouncil.net  
Váldocálli - Pääsihteeri  
Huvudsekreterare - Executive Secretary

Saamelaisneuvosto - Sámiráddi  
Samerádet - Saami Council  
Seitatie 35, Fin-99980 Utsjoki  
tel. +358 16 677 351, fax +358 16 677 353  
email: [saamicouncil@saamicouncil.net](mailto:saamicouncil@saamicouncil.net)  
web: [www.saamicouncil.net](http://www.saamicouncil.net)



**SÁMIRÁĐDI**  
SÁMERÁDET  
SAAMELAISNEUVOSTO  
SÁMI COUNCIL  
COIJO3 CAAMOB

12.06.2006 OHCEJOHKA

Dnr. 70/2006

Ark. Máhppa 2006

Din čuj. 200600205-/GUH

Gonagaslaš bargo- ja searvádahttindepartemeanta  
Att. Máret Guhttor  
P.B. 8019 Dep  
0030 OSLO  
Norge

*Original språk er norsk. Øversettelse.*

## **SÁMIRÁĐI CEALKÁMUŠ DAVVIRIICALAŠ SÁMEKONVENŠUVNNA ÁRVALUSSII**

Sámiráđdi dohkkehii ovttajienalaččat Davviriikkalaš sámekonvenšuvnna čoahkkimisttis Ubmis njukčamánu 10-11. beivviid 2006.

Sámiráđdi háliida ovdanbuktit iežas rámi Suoma, Norgga ja Ruota ráđdehusaid álgaga ektui ahte čielggadit ja hábmet Davviriikkalaš Sámekonvenšuvnna evttohusa. Dát čuovvula dán barggu Sámiráđi siskkobealde maŋemuš 20 jagi, go juste dákkar konvenšuvdna lea leamaš okta váldomihttomeriin. Sámiráđdi háliida maiddái ovdanbuktit iežas giitevašvuoda ekspeartajoavkku lahtuide ja jodiheaddjái Carsten Smith:ii, geat leat bargan vuđolaš ja buori barggu konvenšuvdnaevttohusain ja čielggademiiiguin evttohusa vuodu birra.

Ođđa sámekonvenšuvdna šaddá historjjálaš lávkin sámi álbmoga suodjaleami ovdáneamis, man Lappekodusilla j. 1751 lei álggahan ja duodaštussan dasa ahte Davviriikkat áigot čuovvut dáid geatnegasvuodaid maid sii válde badjelasaset, go sii juogadedje sámi álbmoga guovllu iežaset gaskkas jagi 1751 ja 1826.

Oppalaččat Sámiráđdi lea duhtavaš kovenšuvdnaevttohusain. Ráđdi ádde ahte evttohus lea kompromissa gaskkal mángga oainnu mii bohtá dás ahte dilálašvuodat dán golmma riikkas leat iešgudetláganat ollu surggiin. Muhto evttohus lea nu dehálaš lávki ovddosguvlui ahte dát sáhtá bidjat vuodu positiivvalaš ovdáneapmái boahteáigái. Dát šaddá maiddái buorre ovdamearkan ollu eará stáhtaide, gos álgoálbmogiin leat iežaset árbevirolaš guovllut moatti stáhta guovllu siskkobealde.

Sámiráđis leat čuovvovaš mearkkašumit sierra artihkaliidda evttohusas:

### **Art. 3**

Sámiráđdi lea duhtavaš dainna ahte prinsihppa sámiid vuoigatvuoda birra iešmearrideapmái nannejuvvo čielgasit dán artihkalis. Ráđdi ii vuordde ahte konvenšuvdnaevttohus dálá hámis detaljjain epmolaččat govvida iešmearrideami sámi álbmoga várás dáid prinsihpaid mielde mat leat ovdáneami vuolde riikkaidgaskasaš rievttis. Dát proseassa lea dattege dynamalaš, ja danne mii dán vuorus eat hálit geahččalit eanet aiddostahttit (presiseret) detaljjaid.

#### **Art. 8**

Lea áibbas mearrideaddji ahte konvenšuvdna ii ráddje daid vuoigatvuodaid mat sámiiin leat eará konvenšuvnnaid ja riektegálduid mielde. Dás erenoamážit ILO konvenšuvdna nr.169 eamiálbmogiid birra (ILO-169) lea dehálaš go dušše Norga lea ratifiseren dán. Artihkalat 14 ja 15 dán konvenšuvnna leat leamaš guovddázis eamiálbmogiid eanavuoigatvuodaid ovddideamis. Dát lea unnimus standárda Norgii konvenšuvdnaoasálašžan. Jos gáibadus dán konvenšuvdnaevttohusas livččii lean vuollel go ILO-169, de sáhtá jurddašit ahte Ruota ja Suoma ráddehusat doarjjošedje vuolibuš standárdda go ILO-169. Danne lea sávahahtti ahte dát ráddehusat davviriikalaš sáme konvenšuvnna dohkkeheami oktavuodas, čielgasit julggaštit ahte sii áigot joatkit barggu láhčit dili nu ahte ILO-169 sáhtá dohkkehuvvot.

#### **Art. 18**

Gaskavuohta stáhta našunála parlameanttaide berre leat rabas dán láhkái ahte sámiiid ovddasteaddjit galget sáhttit searvat dáidda, jos sámedikkit hálidivčče oazžut áigái dákkar ortnega.

#### **Art. 19**

Dát artihkkal ii galgga easttadit Sámiráđi ain oassálastit čoahkkimiidda ja ovttasbargui gaskastáhtalaš luondus gos Sámiráđi lea jo ásahan dákkar sajadaga, omd. Arktálaš Rádis. Galgá dieđusge leat vejolaš soahpat sámedikkiiguin mo sami ovddastus áimmahuššo juohke dilálašvuodas. Sámiráđi áigu diehtelasat ain loaiddastit NGO:n rikkaidgaskasaš barggus. Lea dárbbalaš ahte ráddehusat leat ádden ja dohkkehan ahte sami ovddastus sáhtá dáhpuhuvvat moatti dásis ja ahte okta ii galgga guoddit nuppi.

Muđui lea leamaš dárbu čielggadit gaskkal ráddehusaid ja sámedikkiid mo sami ovddastus galgá dáhpuhuvvat gaskastáhtalaš dilálašvuodain, ja mii danne oaidnit dán artihkkala formála nanostussan ahte sámedikkit sáhtet loaiddastit sorjjasmeahttumit ja čatnasmeahttumit ráddehusaid ektui dákkar oktavuodain.

#### **Art. 24**

Nubbi laddasis dán artihkkalis lea veahá gáržžes perpsektiiva. Berre leat mihttomearrin ovddidit sámegielaide geavaheami buot surggiin servodateallimis, ii dušše duopmostuoluin ja oktavuodain eiseváldiide.

#### **Art. 26**

Mii leat ovttaoaivvilis prinsihpaiguin mat ovdanbuktojtit vuosttaš ja nuppi laddasis. Mearráduš goalmmát laddasis lea fas menddo eahpečielggas. Suomas sámiiin lea formála kultuvrralaš autonomiija. Dán iešmearrideami rámma siskko bealde, mii oččoduvvo buot golmma riikkas, berrešii nannejuvvot ahte sámedikkit galget mearridit oahppoplánaid sami oahpahussii, ja goittotge vuodđoskuvladasis. Dát galggašii sáhttit dáhpuhuvvat unnimus standárdda ramma siskko bealde, man ráddehusat leat mearridan. Juste oahpahus vuodđoskuvllas lea nu dehálaš eaktu sami kultuvrra seailluheapmái ja ovddideapmái ahte dát berre leat sámiiid iežaset hálddus.

Alit oahppu ii leat namuhuvvon artihkkalis. Dát lea čielga váilevašvuohta. Sámii álbmogis ferte leat vuoigatvuohta ásahit ja bisuhit oahpahusvuogádagaid buot dásiin.

#### **Art. 27**

Áigumušat dán artihkkalis leat buorit. Muhto hábmen lea menddo unnán geatnegahtti. Berre čielgasit boahtit ovdan ahte sámiiin lea vuoigatvuohta dáid resurssaide mat leat dárbbalaščat ahte álggahit ja vuoruhit dutkama, mii ovddida dáid ulbmiliid, mat leat namuhuvvon 1. artihkkalis evttohusas. Sámii dutkan ferte sáhttit fátmastit dutkama vaikko makkár áššiid birra. Diehtodárbu sami servodagas ii galgga prinsihpas ráddjejuvvot dilálašvuodaide dušše ieš servodagas, muhto galgá sáhttit fátmastit vaikko makkár áššiid maiddái sami sevodaga olggobealde. Artihkkal

galgá láhčit dili nu ahte oktasaš sámi dutkan galgá sáhttit nannejuvvot ekonomalaččat ja ásašuslaččat. Dál lea juste dát oassi sámi dutkamis lea mannamin maŋosguvlui, Davviriikalaš Sámi Instituhtas, guhte lea leamaš guovddázis dán suorggis, ja lea suddamin oktii našunála ásašusain.

#### Art. 34-36

Sámiráđđi váldá čielga várrehusa das ahte dát artihkkalat galget dulkojuvvot dan láhkái ahte dát eai heajosmahte dán vuoigatvuoda, mii sámiin lea eará našunála ja riikkaidgaskasaš riektenjuolggadusaid mielde. Norggas ILO-169 galgá deattuhuvvot unnimus standárdan.

#### Art. 37

Mearrádus dán artihkkalis ferte váldit vuhtii dan ahte sámi riekti eanaš dilálašvuodain lea kollektiivvalaš. Maŋga dilálašvuodas ferte daddjot ahte luondduriggodagat gullet sámi álbmogii. Danne lea veahá menddo oktageardán nannet ahte dás, guhte viežžá luondduriggodagaid, galgá dušše leat geatnegasvuohtha “sámiide, gudet árbevirolaččat leat geavahan ja ain geavahit áššáigullelaš guovllu”. Dát guhte dál geavaha guovllu, ii sáhte buot dilálašvuodain háldet dán seammá vuoigatvuodain go sámi álbmot dego oamasteaddji, gč. Sámediggi Norgga cealkámušas vuoigatvuoda birra Náránas-guovllus. Gávdnojit maiddái guovllut mat galget navdojuvvot gullet sámi álbmogii, vaikko juste dál eai leat sámit geat geavahit dán. Maiddái dákkar dilálašvuodain dás, guhte viežžá luondduriggodagaid, lea geatnegasvuohtha sámi álbmoga ektui. Dás galget buot vejolašvuodát dollojuvvot rabasin, namalassii vai eanjkilsámiin sáhtet leat iešgudetlágan vuoigatvuodát, buot geavahanvuoigatvuodaid rájes gitta eaiggátvuoigatvuodaide, ja artihkkal galgá hábmejuvvot dán mielde. Dán sáhtta oktageardáneapmosit dahkat čuovvovaš lasáhusain vuosttaš laddasa maŋná (maŋná “... áššáigullelaš guovllu”): “dahje Sámediggái.” Ulbmil lea ahte vejolaš buhtadus sámi kollektiivii máksojuvvo dalle go Sámediggi mearrida dain dilálašvuodain go ii sáhte ráddjet dahje identifiseret eankilolbmuid, siiddaid dahje eará joavkkuid dego guoskkahallon.

#### Art. 38

Dát dilálašvuodát mat meannuduvvojit dán artihkkalis, leat dál čielggadeami vuolde Norggas. Lea dehálaš Sámiráđđái čujuhit ahte guolásteapmi stuorra osiide sámi álbmogis lea dát vuoddu man ala kultuvra lea huksejuvvon ja ahte danne dát galgá suodjaluvvot. Dasa lassin sámit leat ráhkadan alcceseaset vuoigatvuoda guhkesáigasaš geavaheami bokte. Artihkkala loahpalaš hábmen galgá dahkkot dáid dárbbuid vuodul, maid sámi álbmot Norggas háliida ahte sihkkarastit iežaset vuoigatvuodaid vuonaide ja riddočáhceguovlluide.

#### Art. 47

Dávjá lea dárbbášlaš ásašit oktasaš ásašusaid olašuhttin dihte dáid mihttomeriid mat leat namuhuvvon muhtin artihkkaliin (ee. dát guoská dutkamii). Danne mii árvalit lasihit čuovvovaš cealkaga dán artihkkalii:

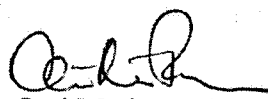
*“Dárbbášlaš oktasaš ásašusat ja/dahje orgánat galget ásašuvvot go dát navdojuvvo ulbmillažžan ollašuhttin dihte mihttomeriid dán konvenšuvnna.”*

Sámiráđđi ávžžuha ahte ráddehusat Suomas, Norggas ja Ruotas ratifiserejit dán konvenšuvnna nu jođanit go vejolaš dáiguin divvunevttohusaiguin maid mii leat evttohan.

SÁMIRÁĐĐI/SAMEÁDET

Sign.  
Aleksander Kobelev  
Sámiráđi ovdaolmmoš



  
Outi Maria Paadar  
Váldočáli